

Suvestinė redakcija nuo 2018-03-01

Įstatymas paskelbtas: TAR 2017-07-13, i. k. 2017-12168

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBĖS SIENOS IR JOS APSAUGOS ĮSTATYMO NR. VIII-1666 PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2017 m. liepos 4 d. Nr. XIII-593
Vilnius

**1 straipsnis. Lietuvos Respublikos valstybės sienos ir jos apsaugos įstatymo
Nr. VIII-1666 nauja redakcija**

Pakeisti Lietuvos Respublikos valstybės sienos ir jos apsaugos įstatymą Nr. VIII-1666 ir jį išdėstyti taip:

**„LIETUVOS RESPUBLIKOS
VALSTYBĖS SIENOS IR JOS APSAUGOS
ĮSTATYMAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šis įstatymas nustato Lietuvos Respublikos valstybės sienos ir pasienio teisinius režimus, pasienio kontrolės punktų veiklą, valstybės sienos apsaugos organizavimą, Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Valstybės sienos apsaugos tarnyba) struktūrą, jos organizavimo pagrindus, finansavimą, funkcijas, pareigūnų teises ir pareigas, taip pat prievartos panaudojimo teisėtumo sąlygas.

2. Šio įstatymo nuostatos yra suderintos su Europos Sąjungos teisės aktu, nurodytą šio įstatymo priede, nuostatomis.

3. Šis įstatymas Lietuvos Respublikos ar užsienio valstybės kariuomenės nustatyto kontingento ir jam priskirtų karinėse pajėgose tarnaujančių civilių tarnautojų taikiam vykimui per valstybės sieną ir karinių krovinių gabenimui tranzitu per Lietuvos Respublikos teritoriją taikomas tiek, kiek tai yra tiesiogiai nustatyta šiame įstatyme.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Kontrolinė pėdsakų juosta** – pasienio juostos dalis, skirta Lietuvos Respublikos valstybės sienos kirtimo pėdsakams fiksuoti.

2. **Lietuvos Respublikos gretutinė zona** (toliau – gretutinė zona) – Lietuvos Respublikos išskirtinės ekonominės zonos dalis, gretima Lietuvos Respublikos teritorinei jūrai ir nutolusi 24 jūrmyles nuo Lietuvos Respublikos teritorinės jūros bazinės linijos.

3. **Lietuvos Respublikos jūros rajono ir pasienio ruožo vidaus vandenys** (toliau – vidaus vandenys) – Lietuvos Respublikos vandenys, esantys į sausumos pusę nuo Lietuvos Respublikos teritorinės jūros bazinės linijos, ir Lietuvos Respublikos pasienio ruože esantys vandens telkiniai.

4. **Lietuvos Respublikos pasienio ruožas** (toliau – pasienio ruožas) – nuo Lietuvos Respublikos valstybės sienos į Lietuvos Respublikos teritorijos gilumą einanti paženklinta sausumos ar vidaus vandenų juosta, kurioje galioja pasienio teisinis režimas.

5. **Lietuvos Respublikos teritorinė jūra** (toliau – teritorinė jūra) – Lietuvos Respublikos teritorijai priklausanti 12 jūrmylių pločio nuo bazinės linijos Baltijos jūros vandenų juosta, kurios ribos su gretimomis valstybėmis nustatomos Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis ir visuotinai pripažintais tarptautinės teisės principais bei normomis.

6. **Lietuvos Respublikos teritorinės jūros bazinė linija** (toliau – bazinė linija) – Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytų koordinačių taškus jūroje jungianti linija, nuo kurios matuojamas Lietuvos Respublikos teritorinės jūros plotis.

7. **Lietuvos Respublikos valstybės siena** (toliau – valstybės siena) – linija ir šia linija einantis vertikalus paviršius, apibrėžiantis Lietuvos Respublikos teritorijos ribas sausumoje, žemės gelmėse, oro erdvėje, pasienio vandenyse, teritorinėje jūroje ir jos gelmėse.

8. **Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsauga** (toliau – valstybės sienos apsauga) – Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta veikla, kuria siekiama:

- 1) išvengti neteisėtų valstybės sienos ženklinimo pakeitimų;
- 2) užtikrinti, kad fiziniai asmenys (toliau – asmenys), juridiniai asmenys (toliau fiziniai asmenys ir juridiniai asmenys kartu – fiziniai ir juridiniai asmenys), juridinių asmenų filialai, atstovybės bei juridinio asmens statuso neturintys asmenys laikytųsi valstybės sienos ir pasienio teisinio režimo;
- 3) užtikrinti asmenų, visuomenės ir valstybės interesus pasienio kontrolės punktuose ir vietose, kuriose galioja pasienio teisinis režimas.

9. **Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos zona** (toliau – valstybės sienos apsaugos zona) – nuo valstybės sienos į Lietuvos Respublikos teritorijos gilumą einanti paženklinta pasienio ruožo dalis, kurioje valstybės sienos apsaugai ir jos priežiūrai užtikrinti įgyvendinamos techninės, organizacinės ir teisinės Valstybės sienos apsaugos tarnybos priemonės.

10. **Lietuvos Respublikos valstybės sienos perėjimo punktas** (toliau – valstybės sienos perėjimo punktas) – pagal Lietuvos Respublikos tarptautinę sutartį su gretima valstybe įsteigta valstybės sienos kirtimo vieta, apimanti Lietuvai priklausantį pasienio kontrolės punktą ir analogiškos paskirties gretimos valstybės objektą.

11. **Lietuvos Respublikos valstybės sienos priežiūra** (toliau – valstybės sienos priežiūra) – valstybės sienos ženklų, valstybės sienos apsaugos objektų bei įrenginių tinkamos būklės ir atitikties reikalavimams užtikrinimas Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nustatyta tvarka.

12. **Lietuvos Respublikos valstybės sienos teisinis režimas** (toliau – valstybės sienos teisinis režimas) – fizinių ir juridinių asmenų, juridinių asmenų filialų, atstovybių bei juridinio asmens statuso neturinčių asmenų elgesio taisyklės (teisės ir pareigos), valstybės sienos nustatymo, ženklinimo ir kirtimo tvarka, pasienio teisinio režimo užtikrinimas ir valstybės sienos priežiūra.

13. **Patikrinimas** – asmenų apžiūra, dokumentų, transporto priemonių ir daiktų patikra, kuria siekiama nustatyti asmenų, transporto priemonių vykimo ir buvimo pasienio ruože, teritorinėje jūroje, pasienio vandenyse, daiktų, krovinių gabenimo per valstybės sieną ir buvimo pasienio ruože, teritorinėje jūroje ir pasienio vandenyse teisėtumą.

14. **Pasienio incidentas** – įvykis pasienio ruože, kai pažeidžiami valstybės ir (arba) gretimos valstybės interesai.

15. **Pasienio juosta** – prie valstybės sienos esanti pasienio ruožo dalis, skirta valstybės sienos apsaugos objektams bei įrenginiams statyti ir prižiūrėti.

16. **Pasienio kontrolės punktas** – tarptautiniame oro uoste (aerodrome), atvirame tarptautinei laivybai uoste, geležinkelio stotyje ar prie automobilių kelio pasienyje įsteigta vieta, kurioje įgaliotos valstybės institucijos ir įstaigos atlieka patikrinimus.

17. **Pasienio patrulio takas** – pasienio juostos dalis, kurioje stebima valstybės siena, fiksuojami valstybės sienos kirtimo pažeidimai ir vykdoma jų prevencija.

18. **Pasienio teisinis režimas** – valstybės sienos apsaugos užtikrinimas pasienio ruože ir teritorinėje jūroje, šiame įstatyme nustatytos asmenų buvimo, veiklos ir elgesio taisyklės, šių asmenų teisių įgyvendinimo tvarka.

19. **Pasienio vandenys** – vandens telkiniai, kurių vandenimis arba krantais eina valstybės siena.

20. **Prievarta** – veiklos metodas, kuris taikomas, kai nevykdomi Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūno reikalavimai ar nurodymai arba siekiama išvengti pavojaus, ir kuriuo siekiama įgyvendinti Valstybės sienos apsaugos tarnybai pavestas funkcijas.

21. **Radiacinė kontrolė** – valstybės sieną kertančių asmenų, transporto priemonių ir daiktų, krovinių patikra, skirta neteisėtam radioaktyviųjų, branduolinio kuro ciklo ir branduolinių medžiagų bei daliųjų medžiagų gabenimui ir šių medžiagų gabenimo taisyklių pažeidimams nustatyti bei jų prevencijai.

22. **Specialiosios tarnybos** – tarnybos, pasitelkiamos stichinių nelaimių, katastrofų ar didelių pramoninių avarijų padariniams likviduoti, kai kyla grėsmė žmonių gyvybei, sveikatai, aplinkai, gresia dideli materialiniai nuostoliai.

23. **Valstybės sienos įgaliotinis** – įgaliotas valstybės pareigūnas, paskirtas nagrinėti pasienio incidentus ir klausimus, susijusius su valstybės sienos teisiniu režimu.

24. **Valstybės sienos kirtimas** – asmenų, transporto priemonių vykimas, daiktų, krovinių gabenimas per valstybės sieną.

25. Sąvokos „išorės siena“, „vidaus siena“ ir „patikrinimai kertant sieną“ suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Reglamente (ES) Nr. 2016/399.

26. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Reglamente (ES) Nr. 2016/399, 1982 m. Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijoje, Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse, Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme, Lietuvos Respublikos aviacijos įstatyme, Lietuvos Respublikos cheminių medžiagų ir preparatų įstatyme, Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatyme, Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme, Lietuvos Respublikos įstatyme „Dėl užsieniečių teisinės padėties“, Lietuvos Respublikos jūros aplinkos apsaugos įstatyme, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatyme, Lietuvos Respublikos narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrolės įstatyme, Lietuvos Respublikos nuodingųjų medžiagų kontrolės įstatyme, Lietuvos Respublikos policijos įstatyme, Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatyme, Lietuvos Respublikos saugios laivybos įstatyme, Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statute.

II SKYRIUS

VALSTYBĖS SIENOS TEISINIS REŽIMAS

3 straipsnis. Valstybės sienos padėtis ir jos ženklėjimas

1. Valstybės siena, jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse su gretimomis valstybėmis nenustatyta kitaip, eina:

1) sausuma ir vietomis, kuriose valstybės siena kerta pasienio vandenį, pereidama nuo vieno kranto į kitą, linijomis, jungiančiomis gretimus valstybės sienos ženklus;

2) laivybine upe pagal pagrindinio farvaterio (laivakelio) arba upės deltos vidurį, nelaivybine upe (upeliu) pagal jos (jo) vidurį arba pagrindinės vagos vidurį;

3) tiltais arba kitomis konstrukcijomis, einančiomis per pasienio vandenį pagal šių statinių vidurį arba pagal jų technologinę ašį, neįvertinus to, kaip valstybės siena eina pasienio vandenimis.

2. Valstybės siena sausumoje ir pasienio vandenyse ženklinama valstybės sienos ženklais. Valstybės sienos ženklų formą, dydį ir jų statymo tvarką nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė (toliau – Vyriausybė). Valstybės sienos ženklus įrengia ir prižiūri Valstybės sienos apsaugos tarnyba.

4 straipsnis. Valstybės sienos kirtimo tvarka

1. Valstybės sienos kirtimo tvarką užtikrina patikrinimus atlikti įgaliotos valstybės institucijos ir įstaigos, nurodytos šio įstatymo 17 straipsnyje (toliau – patikrinimų įstaigos).

2. Išorės sieną sausumoje galima kirsti tik po patikrinimų pasienio kontrolės punkte. Išorės sieną pasienio vandenyse galima kirsti tik Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse ar susitarimuose nustatytose vietose.

3. Asmenys, kertantys valstybės sieną, privalo turėti ir pateikti patikrinimų įstaigų pareigūnams galiojančius asmens dokumentus, suteikiančius teisę kirsti valstybės sieną, transporto priemonės, gabenamų daiktų, krovinių dokumentus.

4. Asmenims, esantiems pasienio kontrolės punkto teritorijoje, draudžiama:

1) apvažiuoti (apeiti) pasienio kontrolės punkte esančias patikrinimų vietas ir mėginti išvengti patikrinimų;

2) neužbaigus patikrinimų kertant valstybės sieną, be patikrinimų įstaigų pareigūnų leidimo išvykti iš pasienio kontrolės punkto teritorijos;

3) be patikrinimų įstaigų pareigūnų leidimo fotografuoti, daryti vaizdo įrašus pasienio kontrolės punkto teritorijoje;

4) be patikrinimų įstaigų pareigūnų leidimo išlipti, išlaipinti iš transporto priemonių arba į jas įlaipinti žmones, iškrauti arba pakrauti gyvūnus, daiktus ar krovinius;

5) be patikrinimų įstaigų pareigūnų leidimo įeiti į jų tarnybines patalpas;

6) be patikrinimų įstaigų pareigūnų leidimo būti pasienio kontrolės punktų teritorijoje be dokumentų, suteikiančių teisę kirsti valstybės sieną.

5. Asmenys, esantys pasienio kontrolės punkto teritorijoje, be šio straipsnio 3 dalyje nustatytų reikalavimų, privalo:

- 1) informuoti patikrinimų įstaigų pareigūnus apie su savimi turimus daiktus, krovinius, kuriuos gabenti per valstybės sieną be leidimų draudžiama;
- 2) patikrinimų įstaigų pareigūnų reikalavimu sudaryti sąlygas tikrinti vairuojamą transporto priemonę, joje gabenamus gyvūnus ar kitus daiktus, krovinius, dalyvauti juos tikrinant;
- 3) jeigu patikrinimai atliekami reguliaraus tarptautinio susisiekimo transporto priemonėje, patikrinimo metu būti joje;
- 4) patikrinimų įstaigų pareigūnų reikalavimu išlipti iš transporto priemonės;
- 5) laikytis eismo juostas valstybės sienos perėjimo punktuose ženklinančių ženklų, kurių pavyzdžiai pateikti Reglamento (ES) Nr. 2016/399 III priede, reikalavimų.

6. Šio straipsnio 2, 3, 4 ir 5 dalys taikomos:

- 1) patikrinimų prie išorės sienos metu;
- 2) laikinai atnaujinus patikrinimus prie vidaus sienos siekiant užtikrinti viešąją tvarką, Lietuvos Respublikos nacionalinį saugumą.

7. Asmenys, pažeidę valstybės sienos kirtimo tvarką ir pasienio teisinį režimą dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*) arba dėl būtinojo reikalingumo ar svarbių nenumatytų aplinkybių: nelaimingo įvykio, avarijos, sugedusių laivų vilkimo, išgelbėtų žmonių pristatymo, administracinę atsakomybę netraukiami arba nuo administracinės atsakomybės atleidžiami Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso nustatyta tvarka.

8. Šio straipsnio 7 dalyje nurodytais atvejais laivo kapitonas, karo laivo arba orlaivio vadas privalo tuoj pat, ne vėliau kaip per 24 valandas, pranešti artimiausio Lietuvos Respublikos jūrų uosto, oro uosto administracijai, o ši informuoti apie įvykį Valstybės sienos apsaugos tarnybą, Lietuvos Respublikos muitinę (toliau – muitinė) ir specialiąsias tarnybas.

9. Tais atvejais, kai užsieniečiams, pažeidusiems valstybės sienos kirtimo tvarką, nėra pagrindo pradėti ikiteisminį tyrimą ar pradėti administracinio nusižengimo teiseną, Valstybės sienos apsaugos tarnyba Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nustatyta tvarka perduoda juos tos valstybės, iš kurios teritorijos jie neteisėtai kirtę valstybės sieną, įgaliotiems atstovams.

10. Jeigu šio straipsnio 9 dalyje nurodytų užsieniečių perdavimas užsienio valstybėms nenumatytas Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse su tomis valstybėmis, jų teisinės padėties nustatymo Lietuvoje klausimas sprendžiamas vadovaujantis įstatymu „Dėl užsieniečių teisinės padėties“.

11. Į pasienio kontrolės punktus, esančius prie automobilių kelių, įleidžiami ir tikrinami be eilės:

- 1) Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių oficialių delegacijų nariai;
- 2) transporto priemonės, kuriomis vyksta asmenys, turintys diplomatinis pasus;
- 3) transporto priemonės, vežančios keleivius reguliariais reisais, kelionės leidimuose nurodytu laiku;
- 4) krovinių transporto priemonės, gabenančios mirusiųosius, greitai gendančius, pavojingus (1–9 klasės) daiktus ir krovinius, gyvulius, paramai ar labdarai skirtus daiktus ir krovinius (jeigu tokių daiktų, krovinių vertė ir kiekis (svoris, dydis) sudaro ne mažiau kaip pusę visų daiktų ir krovinių vertės ir atitinkamai kiekio (svorio, dydžio), taip pat krovinių transporto priemonės, kurios grįžta įvežusios paramai ar labdarai skirtus daiktus ir krovinius, asmenys, turintys įgaliotojo ekonominės veiklos vykdytojo (AEO) statusą ir gabenantys daiktus ir krovinius. Greitai gendančių daiktų ir krovinių sąrašą tvirtina Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Muitinės departamentas) generalinis direktorius;
- 5) transporto priemonės, vežančios nereguliariais reisais keleivių grupes, (išskyrus lydinčius asmenis) sudarytas iš vaikų iki 16 metų;
- 6) transporto priemonės, kuriomis asmenys vyksta į artimųjų giminaičių laidotuves, pateikę tai patvirtinančius dokumentus;
- 7) asmenys, vykstantys į darbą, mokymo įstaigą ir grįžtantys iš jų. Šių asmenų įleidimo į pasienio kontrolės punktus tvarką nustato Valstybės sienos apsaugos tarnybos vadas;
- 8) lengvieji automobiliai, kuriuos vairuoja neįgalieji, kuriems nustatytas iki 30 procentų darbingumo lygis, turintys transporto priemonės registravimo liudijimą ir neįgaliojo pažymėjimą, ir lengvieji automobiliai, kuriais vežami asmenys, kuriems nustatytas 0–25 procentų darbingumo lygis, arba asmenys, kuriems nustatytas didelis specialiųjų poreikių lygis, vaikai iki 3 metų arba neįgalūs vaikai, turintys neįgaliojo pažymėjimą arba invalido pažymėjimą;
- 9) kariniai vienetai, kariai ir karinėms pajėgoms priskirti civiliai tarnautojai;
- 10) užsienio valstybių ir Lietuvos Respublikos specialiosios tarnybos, jų specialistai, transporto priemonės, vežančios pagalbai skirtą techniką, įrangą bei pagalbai skirtas medžiagas stichinių nelaimių, katastrofų ar stambių avarijų atvejais, kai kyla grėsmė žmonių gyvybei, sveikatai, aplinkai ar gresia dideli materialiniai nuostoliai arba kai visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje ar jos dalyje įvesta nepaprastoji padėtis.

12. Visi šio straipsnio 11 dalyje nurodyti asmenys ir transporto priemonės turi lygias teises būti įleisti į pasienio kontrolės punktus, esančius prie automobilių kelių, ir būti patikrinti be eilės.

5 straipsnis. Užsienio valstybių laivų taikaus plaukimo teritorine jūra teisė

1. Užsienio valstybių laivai naudojami taikaus plaukimo teise teritorinė jūra.
2. Plaukimas laikomas taikiu, jeigu jis nekelia grėsmės taikai, Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui ar viešajai tvarkai. Toks plaukimas turi atitikti visuotinai pripažintus tarptautinės teisės principus ir normas.
3. Plaukimas turi būti nenutrūkstamas. Taikaus plaukimo metu laivams draudžiama bet kokia kita veikla, tiesiogiai nesusijusi su plaukimu. Taikaus plaukimo metu laivas gali sustoti ir nuleisti inkarą tik šiais atvejais:
 - 1) jeigu tai susiję su įprasta navigacija;
 - 2) jeigu tai būtina dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*) ar gresiančios nelaimės;
 - 3) jeigu siekiama suteikti pagalbą žmonėms, laivams ar orlaiviams, kuriems kilo pavojus ar kuriuos ištiko nelaimė.
4. Užsienio valstybių povandeniniai karo laivai ir kitos povandeninės transporto priemonės, taikiai plaukiantys teritorinė jūra, privalo plaukti vandens paviršiumi, iškelę savo valstybės vėliavą.
5. Užsienio valstybei priklausantis karo laivas ar laivas, naudojamas nekomerciniais tikslais, esantis teritorinėje jūroje ir pažeidęs Lietuvos Respublikos teisės aktus, kuriuose reglamentuojama taikaus plaukimo teisė, taip pat ignoruojantis reikalavimą jų laikytis, gali būti įpareigojamas tuoj pat, ne vėliau kaip per 24 valandas, palikti teritorinę jūrą.

6 straipsnis. Reikalavimai ir draudimai laivams, plaukiantiems teritorinė jūra, vidaus vandenimis į Lietuvos Respublikos jūros, upių uostus ar iš jų

1. Laivams, kertantiems valstybės sieną, plaukiantiems iki atvirų tarptautinei laivybai Lietuvos Respublikos jūros, upių uostų, kuriuose yra pasienio kontrolės punktai, ar atgal, išskyrus atvejus, nurodytus šio įstatymo 4 straipsnio 7 dalyje, draudžiama:
 - 1) įplaukti ar išplaukti iš neskirtų tarptautinei laivybai uostų (reidų);
 - 2) įplaukti į uždraustas plaukioti teritorijas, apie kurias buvo paskelbta Lietuvos saugios laivybos administracijos interneto svetainėje;
 - 3) plaukti teritorinė jūra, neiškelus laivo įregistravimo valstybės vėliavos;
 - 4) išplaukti iš uosto, nepatikrinus laivo pasienio kontrolės punkte;
 - 5) sustoti, išlaipinti arba įlaipinti žmones, iškrauti arba pakrauti daiktus, krovinius tam nenustatytose vietose arba nustatytose vietose be reikiamo leidimo, nuleisti į vandenį plaukiojimo priemones, leisti pakilti ar priimti į laivą orlaivius;
 - 6) įgulos nariams arba laive esantiems keleiviams gadinti navigacinius ženklus, ryšių kabelius, Lietuvos Respublikai priklausančius objektus bei įrangą, esančius jūros dugne, povandeninėje jos dalyje arba vandens paviršiuje.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytų laivų kapitonas – škiperiai, laivavedžiai (toliau – kapitonas), jeigu Valstybės sienos apsaugos tarnyba pareikalauja, privalo:

- 1) teikti informaciją apie laivo įplaukimo į Lietuvos Respublikos vandenis tikslus;
- 2) pakeisti kursą, jeigu laivas plaukia į teritoriją, kurioje uždrausta plaukioti, arba plaukia kursu, kurio laikantis galima pažeisti plaukimo režimą;
- 3) sustabdyti laivą ir leisti patikrinimų įstaigoms atlikti patikrinimus;
- 4) plaukti į nurodytą uostą arba leisti vilkti laivą.

3. Reikalavimai ir draudimai, nurodyti šio straipsnio 1 dalies 4 punkte ir 2 dalies 3 ir 4 punktuose, netaikomi užsienio valstybėms priklausantiems karo laivams ar laivams, naudojamiems nekomerciniais tikslais.

4. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyti laivai (išskyrus užsienio valstybėms priklausančius karo laivus ar laivus, naudojamus nekomerciniais tikslais) gali būti sustabdyti siekiant sulaikyti asmenį arba atlikti tyrimą dėl nusikalstamų veikų ar administracinių nusižengimų, padarytų laivo plaukimo metu, jeigu:

1) nusikalstamų veikų, administracinių nusižengimų padariniai yra susiję su Lietuvos Respublikos, fizinių ar juridinių asmenų, juridinių asmenų filialų, atstovybių bei juridinio asmens statuso neturinčių asmenų interesais;

2) padaryta ar daroma nusikalstama veika trikdo viešąją tvarką arba pažeidžia taikaus plaukimo teritorinė jūra tvarką;

3) būtina užkirsti kelią neteisėtai ginklų, šaudmenų, sprogmenų, sprogstamųjų, narkotinių, psichotropinių, radioaktyviųjų, branduolinio kuro ciklo, branduolinių, daliųjų, pavojingų ir (ar) kenksmingų medžiagų apyvartai;

4) to prašo į teritorinę jūrą įplaukusio laivo kapitonas arba laivo įregistravimo valstybės diplomatinis atstovas ar konsulinis pareigūnas.

5. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyti laivai (išskyrus užsienio valstybėms priklausančius karo laivus ar laivus, naudojamus nekomerciniais tikslais) gali būti sustabdyti ar sulaikyti, jeigu:

1) laivas, plaukdamas per teritorinę jūrą, padarė žalą Lietuvos Respublikos, fizinių ar juridinių asmenų, juridinių asmenų filialų, atstovybių bei juridinio asmens statuso neturinčių asmenų turtui, aplinkai ar gyviesiems ištekliams ir vengia ją atlyginti;

2) reikia priverstinai įvykdyti teismo sprendimą ar areštuoti laivą po to, kai jis paliko vidaus vandenį;

3) pateiktas Klaipėdos valstybinio jūrų uosto kapitono reikalavimas, kai laivas nevykdo uosto kapitono reikalavimo sustoti ir (arba) pakeisti plaukimo kryptį ir (arba) kai tokio reikalavimo priežastis yra reali grėsmė saugiai laivybai bei uosto saugumui.

6. Šio straipsnio 4 dalyje nurodytos priemonės negali būti taikomos vien tam, kad būtų pasinaudota civiline jurisdikcija asmenims, esantiems šiame straipsnyje nurodytuose laivuose.

7. Valstybės sienos kirtimo tvarka pasienio vandenyse, neįplaukiant į Lietuvos Respublikos uostus, nustatoma Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse su gretimomis valstybėmis.

7 straipsnis. Laivų, kertančių valstybės sieną, kontrolė

1. Tais atvejais, kai nevykdomi šio įstatymo 6 straipsnyje nurodyti reikalavimai, Valstybės sienos apsaugos tarnyba turi teisę:

1) persekioti, sustabdyti, patikrinti ir sulaikyti laivą (išskyrus užsienio valstybėms priklausančius karo laivus ar užsienio valstybėms priklausančius laivus, naudojamus nekomerciniais tikslais) teritorinėje jūroje ir už teritorinės jūros ribų tol, kol jis įplauks į savo valstybės ar kitos valstybės teritorinę jūrą, jeigu Valstybės sienos apsaugos tarnyba turi duomenų, kad laivas ar laive esantis kitas laivas ar orlaivis, taip pat laivo įgulos narys ar keleivis pažeidė Lietuvos Respublikos įstatymus ar kitus teisės aktus, reglamentuojančius valstybės sienos kirtimo arba pasienio teisinio režimo tvarką, arba, turėdamos tokių duomenų ir negalėdamos atlikti šių veiksmų, į Valstybės sienos apsaugos tarnybą su prašymu kreipėsi kitos valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, o bandymas sustabdyti laivą prasidėjo vidaus vandenyse, teritorinėje jūroje ar gretutinėje zonoje ir laivo persekiojimas už teritorinės jūros ar gretutinės zonos ribų nebuvo nutrūkęs;

2) laivui sustabdyti, įvertinus konkrečią situaciją, naudoti šviesos, garso, elektroninių ryšių, pirotechnikos signalus arba kodus, prietaisus ir laivo vėliavas bei prievartą šiame įstatyme nustatytomis sąlygomis;

3) įvertinus sustabdyto laivo patikrinimo metu gautus duomenis ir teisės pažeidimo pobūdį, leisti laivui plaukti (būti) teritorinėje jūroje, pasiūlyti iš jos išplaukti arba laivą sulaikyti.

2. Kiekvieną kartą sustabdžius arba sulaikius užsienio valstybės laivą ir atlikus tokio laivo patikrinimą ne pasienio kontrolės punkte, lietuvių kalba surašomas ir laivo kapitonui įteikiamas protokolas. Prireikus pateikiamas protokolo vertimas į anglų, o jeigu yra galimybė, – į kitą sulaikyto laivo kapitonui suprantamą kalbą. Laivo kapitonas gali anglų kalba ar kita protokolą pasirašančiam Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnui suprantama kalba protokole ar atskirame rašte pateikti savo pastabas ir paaiškinimus.

3. Apie sulaikytą užsienio valstybėje įregistruotą laivą Valstybės sienos apsaugos tarnyba tuoj pat, ne vėliau kaip per 24 valandas, informuoja Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministeriją ir muitinę.

8 straipsnis. Reikalavimai ir draudimai orlaiviams, kertantiems valstybės sieną ir skrendantiems jos teritorija

1. Orlaiviai, skrendantys valdomąja oro erdve, gali kirsti valstybės sieną oro skrydžiams nustatytais oro keliais Vyriausybės nustatyta tvarka. Kirsti valstybės sieną nenustatytais oro keliais, išskyrus skrydžius nevaldomąja oro erdve tarp Šengeno valstybių, arba atvejais, nurodytais šio įstatymo 4 straipsnio 7 dalyje, galima tik Vyriausybės nustatyta tvarka.

2. Vyriausybė, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo interesais arba užsienio valstybės prašymu, gali apriboti arba nutraukti skrydžius per valstybės sieną, apie tai pranešusi gretimai valstybei, su kuria apribotas skrydis.

3. Orlaiviai, įskridę į Lietuvos Respublikos teritoriją, gali nusileisti tik oro uostuose ir aerodromuose (toliau – oro uostai), kuriuose yra pasienio kontrolės punktai. Tokiu atveju orlaiviams, kirtusiems valstybės sieną ir skrendantiems iki oro uostų, kuriuose yra pasienio kontrolės punktai, taip pat tranzitinių skrydžių per Lietuvos Respublikos oro erdvę metu, išskyrus atvejus, nustatytus šio įstatymo 4 straipsnio 7 dalyje, draudžiama nusileisti Vyriausybės nenustatytuose tarptautiniams skrydžiams oro uostuose. Šie reikalavimai netaikomi orlaiviams, atskridusiems iš Šengeno valstybių, išskyrus atvejus, kai laikinai atnaujinami patikrinimai prie vidaus sienos.

4. Orlaiviai, esantys oro uostuose ir išskrendantys iš Lietuvos Respublikos į trečiąsias valstybes, gali pakilti tik po patikrinimo pasienio kontrolės punkte. Tokiu atveju orlaiviams, skrendantiems nuo oro uostų, kuriuose yra pasienio kontrolės punktai, iki valstybės sienos, taip pat tranzitinių skrydžių per Lietuvos Respublikos oro erdvę metu, išskyrus atvejus, nustatytus šio įstatymo 4 straipsnio 7 dalyje, draudžiama nusileisti Vyriausybės nenustatytuose tarptautiniams skrydžiams oro uostuose. Šis reikalavimas netaikomas orlaivių skrydžiams tarp Lietuvos Respublikos ir Šengeno valstybių.

5. Ekstremaliųjų situacijų atvejais orlaiviai, atlikdami tarptautinius skrydžius iš Lietuvos Respublikos arba į Lietuvą, gali nusileisti į oro uostus arba pakilti iš oro uostų, kuriuose nėra pasienio kontrolės punktų, tik gavę Valstybės sienos apsaugos tarnybos, muitinės ir Lietuvos kariuomenės karinių oro pajėgų sutikimą Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka. Šis reikalavimas netaikomas orlaivių skrydžiams tarp Lietuvos Respublikos ir Šengeno valstybių.

9 straipsnis. Užsienio valstybių ir Lietuvos Respublikos specialiųjų tarnybų ar jų specialistų, vykstančių atlikti gelbėjimo darbus, ir technikos vykimas per valstybės sieną

1. Stichinių nelaimių, katastrofų ar didelių pramoninių avarijų atvejais, kai kyla grėsmė žmonių gyvybei, sveikatai, aplinkai, gresia dideli materialiniai nuostoliai arba visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje ar jos dalyje įvesta nepaprastoji padėtis, užsienio valstybių ir Lietuvos Respublikos specialiosios tarnybos ar jų specialistai, vykstantys atlikti gelbėjimo darbus, ir jų technika gali kirsti valstybės sieną Vyriausybės nustatyta tvarka, jeigu kitaip nenustatyta Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse.

2. Informacija apie atvykstančias atlikti gelbėjimo darbus į Lietuvos Respubliką, išvykstančias iš jos ar vykstančias per ją tranzitu užsienio valstybių ir Lietuvos Respublikos specialiąsias tarnybas, jų specialistus, gabenamą techniką bei kitą įrangą, jų vykimo (gabenimo) per valstybės sieną vietą ir laiką pateikiama Valstybės sienos apsaugos tarnybai ir muitinei diplomatiniais kanalais per Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministeriją.

3. Leidimus atvykti į Lietuvos Respubliką, išvykti iš jos ar vykti per ją tranzitu užsienio valstybių ir Lietuvos Respublikos specialiosioms tarnyboms, jų specialistams, taip pat leidimus atgabenti, išgabenti ar gabenti tranzitu techniką, įrangą bei pagalbai skirtas medžiagas išduoda Vyriausybės įgaliotos institucijos.

4. Užsienio valstybių ir Lietuvos Respublikos specialiosios tarnybos, jų specialistai, vykstantys atlikti gelbėjimo darbus, ir technika gali vykti per valstybės sieną sausuma, oro ir vandens keliais per visus veikiančius ar tam tikslui atidarytus pasienio kontrolės punktus.

5. Užsienio valstybių ir Lietuvos Respublikos specialiosios tarnybos ar jų specialistai, vykstantys atlikti gelbėjimo darbus, neturi teisės vežtis jokio kito turto, išskyrus įrangą, pagalbai skirtas medžiagas ir asmeninio naudojimo daiktus (reikmenis).

10 straipsnis. Valstybės sienos kirtimo laikinas apribojimas arba nutraukimas

Vyriausybė, užtikrindama Lietuvos Respublikos nacionalinį saugumą, visuomenės rimtį, siekdama apsaugoti gyventojus ir aplinką nuo pavojingų ir ypač pavojingų užkrečiamųjų ligų ar jų sukėlėjų įvežimo ir išplitimo, paskelbus ekstremaliąją situaciją, taip pat gretimos valstybės prašymu gali laikinai apriboti arba nutraukti vykimą per tam tikrus pasienio kontrolės punktus.

III SKYRIUS

PASienio TEISINIS REŽIMAS

11 straipsnis. Pasienio teisinio režimo pagrindai ir galiojimo teritorinės ribos

1. Pasienio teisinio režimo kontrolę atlieka Valstybės sienos apsaugos tarnyba.

2. Draudimai ir apribojimai fiziniams ir juridiniams asmenims, juridinių asmenų filialams, atstovybėms bei juridinio asmens statuso neturintiems asmenims vietose, kuriose galioja pasienio teisinis režimas, nustatomi šiame įstatyme ir Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse su gretimomis valstybėmis dėl valstybės sienos teisinio režimo.

3. Pasienio ruožas nustatomas iki 5 km pločio į Lietuvos Respublikos teritorijos gilumą nuo valstybės sienos, einančios sausuma, pasienio vandenimis. Pasienio ruožo ribas tvirtina Vyriausybė Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro (toliau – vidaus reikalų ministras) teikimu.

4. Pasienio ruožo ribos keliuose ženklinamos įspėjamaisiais ženklais, kurių pavyzdžius ir išdėstymo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

5. Privažiavimo prie pasienio vandenų vietos keliuose ženklinamos įspėjamaisiais ženklais, kurių pavyzdžius ir išdėstymo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

6. Pasienio teisinio režimo galiojimo ribos teritorinėje jūroje ir vidaus vandenyse pažymimos žemėlapiuose ir (ar) jūrlapiuose.

7. Teritorijoje, kurioje galioja pasienio teisinis režimas, asmenys turi turėti asmens tapatybę ir pilietybę patvirtinančius dokumentus. Šis reikalavimas netaikomas teritorijoje, kurioje galioja pasienio teisinis režimas, esančioje prie vidaus sienos, išskyrus atvejus, kai laikinai atnaujinami patikrinimai prie vidaus sienos.

8. Apie rengiamas pasienio ruože sporto varžybas, medžioklę, religinius, kultūros renginius organizatoriai privalo ne vėliau kaip prieš 10 kalendorinių dienų iki renginio pradžios pranešti Valstybės sienos apsaugos tarnybos pasienio rinktinei (toliau – rinktinė), nurodydami renginio laiką, trukmę ir vietą.

9. Asmenys, esantys pasienio ruože, Valstybės sienos apsaugos tarnybos ir muitinės pareigūnų reikalavimu privalo sustabdyti transporto priemones, pateikti asmens, transporto priemonės, gabenamų krovinių, prekių dokumentus, sudaryti galimybes apžiūrėti transporto priemones, gabenamus krovinius, prekes, vykdyti kitus pareigūnų reikalavimus.

12 straipsnis. Valstybės sienos apsaugos zonos ribos

1. Pasienio ruože Vyriausybė vidaus reikalų ministro teikimu nustato valstybės sienos apsaugos zoną ir patvirtina jos ribas.

2. Valstybės sienos apsaugos zonai nepriskiriama pasienio kontrolės punktų teritorija, automobilių keliai ir geležinkeliai, kertantys valstybės sieną.

3. Valstybės sienos apsaugos zonos ribos ženklinamos draudžiamaisiais ženklais, kurių pavyzdžius ir išdėstymo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

13 straipsnis. Pasienio juostos ribos

1. Pasienio juostos plotis turi būti ne mažesnis kaip 5 m į Lietuvos Respublikos teritorijos gilumą:

1) nuo valstybės sienos, kai ji eina sausuma, Kuršių mariomis ar upe, pereidama nuo vieno upės kranto į kitą;

2) nuo upės kranto, kai valstybės siena eina laivybine upe;

3) nuo upės (upelio) kranto arba nuo valstybės sienos, apimant pasienio juostai priklausančią upės (upelio) vagos dalį ir žemės juostą krante, kai valstybės siena eina nelaivybine upe (nelaivybiniu upeliu);

4) nuo valstybės sienos, kai ji eina ežeru ar tvenkiniu. Papildomai gali būti nustatoma pasienio juosta nuo ežero ar tvenkinio kranto prie valstybės sienos.

2. Pasienio juostos ribas tvirtina Vyriausybė vidaus reikalų ministro teikimu. Žemė ir vandenys, kuriais eina pasienio juosta, yra valstybės išimtinė nuosavybė. Žemė ir vandenys, kuriais eina pasienio juosta, perduodami naudotis patikėjimo teise Valstybės sienos apsaugos tarnybai.

14 straipsnis. Pasienio teisinis režimas valstybės sienos apsaugos zonoje, pasienio juostoje, teritorinėje jūroje, Kuršių marių bei kituose vidaus ir pasienio vandenyse

1. Valstybės sienos apsaugos zonoje, pasienio juostoje, pasienio vandenyse, kurių vandenimis arba krantais eina išorės siena, leidžiama būti ar verstis ūkine, komercine veikla asmenims, įrašytiems į Valstybės sienos apsaugos tarnybos sudaromą asmenų, turinčių teisę būti valstybės sienos apsaugos zonoje, pasienio juostoje, pasienio vandenyse, kurių vandenimis arba krantais eina išorės siena, sąrašą (toliau – sąrašas).

2. Sąrašas sudaromas Valstybės sienos apsaugos tarnybos vado nustatyta tvarka. Į sąrašą gali būti įrašyti visi motyvuotą prašymą pateikę fiziniai ir juridiniai asmenys, juridinių asmenų filialai, atstovybės bei juridinio asmens statuso neturintys asmenys, neturintys teistumo už tyčines nusikalstamas veikas arba tais kalendoriniais metais paskirtos administracinės nuobaudos ar administracinio poveikio priemonės už kontrabandą arba akcizais apmokestinamų prekių įsigijimą, laikymą, gabenimą, naudojimą ar realizavimą pažeidžiant nustatytą tvarką.

3. Sprendimas atsisakyti įrašyti fizinius ir juridinius asmenis, juridinių asmenų filialus, atstovybes bei juridinio asmens statuso neturinčius asmenis į sąrašą gali būti priimamas, kai:

1) fizinis ir juridinis asmuo, juridinio asmens filialas, atstovybė bei juridinio asmens statuso neturintis asmuo, pateikdamas prašymą, jame sąmoningai nurodė tikrovės neatitinkančius duomenis;

2) fizinis ir juridinis asmuo, juridinio asmens filialas, atstovybė bei juridinio asmens statuso neturintis asmuo pateikė ne visus reikiamus dokumentus, nurodytus sąrašo sudarymo tvarkos apraše;

3) fizinis ir juridinis asmuo, juridinio asmens filialas, atstovybė bei juridinio asmens statuso neturintis asmuo kartu su prašymu pateikė negaliojančius ar suklaidotus dokumentus;

4) fiziniam ar juridiniam asmeniui, juridinio asmens filialui, atstovybei bei juridinio asmens statuso neturinčiam asmeniui tais kalendoriniais metais paskirta administracinė nuobauda ar administracinio poveikio priemonė už teisės aktų, reglamentuojančių valstybės sienos kirtimą ir patikrinimą arba pasienio teisinį režimą, pažeidimą, kontrabandą, akcizais apmokestinamų prekių gabenimą pažeidžiant nustatytą tvarką, neteisėtą valstybės sienos perėjimą dėl neatsargumo arba teistumą už neteisėtą valstybės sienos perėjimą, kontrabandą, akcizais apmokestinamų prekių gabenimą pažeidžiant nustatytą tvarką, neteisėtą žmonių gabenimą per valstybės sieną;

5) asmuo, kurio buvimas valstybės sienos apsaugos zonoje, pasienio juostoje, pasienio vandenyse, kurių vandenimis arba krantais eina išorės siena, gali kelti grėsmę viešajai tvarkai ar visuomenės saugumui.

4. Šio straipsnio 2 dalyje, 3 dalies 4 ir 5 punktuose nustatyti ribojimai netaikomi fiziniams ir juridiniams asmenims, juridinių asmenų filialams, atstovybėms bei juridinio asmens statuso neturintiems asmenims, kurie gyvena ar dirba valstybės sienos apsaugos zonoje, yra joje esančio nekilnojamojo turto savininkai ar naudotojai.

5. Fiziniai ir juridiniai asmenys, juridinių asmenų filialai, atstovybės bei juridinio asmens statuso neturintys asmenys išbraukiami iš sąrašo, kai:

- 1) paaiškėja šio straipsnio 3 dalies 1, 3, 4 ir 5 punktuose nurodytos aplinkybės;
- 2) pasibaigia juridinis asmuo, juridinio asmens filialas, atstovybė, juridinio asmens statuso neturintis asmuo ar panaikinamas leidimas verstis ūkine, komercine veikla;
- 3) nustojama dirbti, gyventi valstybės sienos apsaugos zonoje, būti nekilnojamojo turto savininkais ar naudotojais;
- 4) nustojama dirbti arba būti nariu juridiniame asmenyje, juridinių asmenų filiale, atstovybėje, juridinio asmens statuso neturinčiame asmenyje, kurie yra įrašyti į sąrašą;
- 5) nebegalioja asmens tapatybę patvirtinantis dokumentas.

6. Asmenims, neįrašytiems į sąrašą, valstybės sienos apsaugos zonoje, pasienio juostoje, Kuršių marių vandenyse, esančiuose pasienio ruože, ir pasienio vandenyse leidžiama būti:

- 1) kai valstybės sienos apsaugos zonoje, pasienio juostoje, Kuršių marių vandenyse, esančiuose pasienio ruože, ir kituose pasienio vandenyse kyla pavojus viešajai tvarkai, žmonių gyvybei ar sveikatai;

2) kai į valstybės sienos apsaugos zoną, Kuršių marių vandenį, esančius pasienio ruože, ir pasienio vandenį atvyksta Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka įgaliotų atlikti viešąjį administravimą valstybės institucijų ar įstaigų pareigūnai;

3) pasienio juostoje, kai ji eina pasienio vandenų krantu, išskyrus vietas, kuriose įrengtas pasienio patrulio takas ir (arba) kontrolinė pėdsakų juosta, arba prie vidaus sienos;

4) patenkant į vidaus ir pasienio vandenį, kertant išorės sieną laivybos būdu;

5) kai šio įstatymo nustatyta tvarka kertama išorės siena.

7. Laivų kapitonai, išplaukdami į teritorinę jūrą, vidaus ir pasienio vandenį, neturėdami tikslo išvykti už Lietuvos Respublikos teritorijos ribų, privalo pranešti Valstybės sienos apsaugos tarnybai apie išplaukimo vietą, laiką, laive esančių asmenų skaičių ir jų pilietybes, planuojamą plaukiojimo rajoną, numatomą grįžimo laiką, o grįžę – apie grįžimą į uostą, priplauką ar krantą. Asmenys, norintys patekti į Kuršių marių vandenį, esančius pasienio ruože, bei pasienio vandenį, privalo pranešti Valstybės sienos apsaugos tarnybai apie išvykimą ir grįžimą.

8. Laivo, naudojamo ūkinei, komercinei veiklai vykdyti teritorinėje jūroje, vidaus ir pasienio vandenyse, valdytojas ar naudotojas privalo per 24 valandas pranešti Valstybės sienos apsaugos tarnybai apie pirmą išvykimą į teritorinę jūrą, vidaus ir pasienio vandenį, planuojamą išvykimų skaičių, plaukiojimo rajoną, švartavimosi vietas grįžus, įgulos narių skaičių, numatomą paskutinio grįžimo laiką ir vietą.

9. Laivybos priežiūros, muitinės, aplinkos apsaugos, žuvininkystės kontrolės institucijos ar įstaigos Valstybės sienos apsaugos tarnybai turi pateikti išankstinius jiems priklausančių laivų ir jais plaukiojančių asmenų sąrašus.

10. Lietuvos Respublikos karo laivams šio straipsnio 7, 8 ir 19 dalyse nustatyti reikalavimai netaikomi.

11. Fiziniai ir juridiniai asmenys, juridinių asmenų filialai, atstovybės bei juridinio asmens statuso neturintys asmenys, kurie verčiasi laivų nuoma, kai per parą keletą kartų išvykstama į teritorinę jūrą, vidaus ir pasienio vandenį, tuoj pat, ne vėliau kaip per 24 valandas, praneša Valstybės sienos apsaugos tarnybai tik apie nuomojamų plaukiojimo priemonių pirmo išvykimo iš nuolatinės dislokacijos vietos ir paskutinio numatomo grįžimo laiką, plaukiojimo rajoną ir švartavimosi punktus.

12. Laivų kapitonams teritorinėje jūroje, vidaus ir pasienio vandenyse draudžiama išlaipinti ar įlaipinti žmones, leisti pakilti ar nutūpti orlaiviui, atliekančiam tarptautinį skrydį, krauti prekes, krovinius į (iš) laivus (laivų), plaukiančius (plaukiančių) tarptautiniais maršrutais nuo valstybės sienos iki Lietuvos Respublikos jūrų, upių uostų ar atgal, arba į (iš) laivus (laivų), plaukiančius (plaukiančių) teritorine jūra, taip pat priplaukti arba švartuotis prie šių laivų, arba juos vilkti, išskyrus atvejus, kai:

- 1) įvyksta nelaimingas atsitikimas, avarija ar stichinė nelaimė;
- 2) reikia išlaipinti ar įlaipinti ligonį (sužeistąjį) arba suteikti neatidėliotiną medicinos pagalbą;
- 3) velkamas sugedęs laivas;
- 4) pristatomi išgelbėti žmonės;
- 5) tai būtina laivo saugumui užtikrinti arba dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*);
- 6) reikia į laivą įlaipinti uosto locmaną.

13. Šio straipsnio 12 dalyje nurodytais atvejais laivo kapitonas apie įvykį privalo tuoj pat, ne vėliau kaip per 24 valandas, pranešti Valstybės sienos apsaugos tarnybai arba Lietuvos Respublikos vidaus vandenų uosto kapitonui, kurie tuoj pat, ne vėliau kaip per 24 valandas, informuoja apie tai muitinę ir specialiąsias tarnybas.

14. Jeigu laivas šio straipsnio 12 dalyje nurodytais atvejais teritorinėje jūroje turėjo kontaktų su laivais, plaukiojančiais tarptautiniais maršrutais, orlaiviais, atliekančiais tarptautinius skrydžius, ar plaukiojimo metu buvo išgelbėti jūroje žmonės ar rastas krovinys, laivo kapitonas, prieš įplaukdamas į Lietuvos Respublikos uostą, prieplauką ar kitą nuolatinės dislokacijos vietą, apie tai privalo iš anksto (ne vėliau kaip prieš 2 valandas iki įplaukimo į uostą, prieplauką ar kitą nuolatinės dislokacijos vietą) pranešti Valstybės sienos apsaugos tarnybai ir muitinei ir pristatyti laivą patikrinimų įstaigoms.

15. Prie reiduose esančių laivų leidžiama švartuotis aptarnavimo laivams iš uosto ir įlaipinti ar išlaipinti žmones, krauti prekes, krovinius, jeigu iš anksto buvo informuotas uosto kapitonas ir gautas Valstybės sienos apsaugos tarnybos ir muitinės leidimas.

16. Lietuvos Respublikos ar kitos valstybės laivas, neturintis automatinės identifikavimo sistemos (AIS) arba žvejybinės laivų stebėjimo sistemos (FVMS), norėdamas įplaukti į teritorinę jūrą ir sustoti reide, įplaukti į uostą ar pasienio vandenį, tuoj pat, ne vėliau kaip per 24 valandas, apie tai turi informuoti Valstybės sienos apsaugos tarnybą ir pateikti jos prašomą informaciją apie laivą (laivo pavadinimą, tipą, vėliavą arba registracijos uostą, paskirties uostą, įgulos narių skaičių ir pilietybę).

17. Laivai gali be pasienio tikrinimo laikinai, ne ilgiau kaip 24 valandas, būti reide, laukdami eilės įplaukti į uostą. Šis terminas gali būti ilgesnis, kai tai būtina laivo saugumui užtikrinti arba dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*).

18. Pakrančių žvejybos laivų kapitonai, išplaukdami ir grįždami į uostą, Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnų reikalavimu privalo nuplukdyti laivą į nurodytą vietą patikrinimui atlikti. Patikrinimo metu Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnams pateikiami įgulos ir keleivių sąrašai.

19. Laivų, išskyrus kapitonus užsienio valstybei priklausančių karo laivų ar laivų, naudojamų nekomerciniais tikslais, esančių vidaus ir pasienio vandenyse, uostuose, prieplaukose ar kitose laivų nuolatinės dislokacijos vietose, kapitonai Valstybės sienos apsaugos tarnybos, muitinės ir kitų patikrinimų įstaigų pareigūnų reikalavimu privalo sustoti ir leisti šiems pareigūnams įlipti, pateikti laivo, įgulos, gabenamų prekių, krovinių dokumentus, leisti apžiūrėti laivo patalpas, gabenamas prekes, krovinius, vykdyti kitus pareigūnų reikalavimus.

15 straipsnis. Pasienio juostos priežiūra

1. Jeigu valstybės siena eina miškais arba krūmais, pasienio juostoje iškertama proskyna. Ji tvarkoma taip, kad matytųsi valstybės sienos ženklai ir greta valstybės sienos esantys valstybės sienos apsaugos objektai ir įrenginiai. Proskynų ir kitus valstybės sienos priežiūros darbus organizuoja Valstybės sienos apsaugos tarnyba.

2. Valstybės sienos apsaugos tarnyba turi teisę statyti valstybės sienos apsaugos objektus ir įrenginius, atlikti kitą su valstybės sienos apsauga susijusią veiklą. Valstybės sienos apsaugos objektai ir įrenginiai šiame įstatyme ir Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nustatyta tvarka gali būti statomi ir už pasienio juostos ribų.

3. Draudžiama gadinti, naikinti valstybės sienos ženklus, kitus valstybės sienos apsaugos objektus ir įrenginius ar kitaip daryti žalą pasienio juostai. Valstybės sienos apsaugos objektų ir įrenginių apsaugos zonos ir jose taikomi ūkinės ir (arba) kitokios veiklos apribojimai nustatomi šiame įstatyme.

IV SKYRIUS

PASienio KONTROLĖS PUNKTŲ VEIKLA

16 straipsnis. Pasienio kontrolės punktų ir valstybės sienos perėjimo punktų steigimas, statyba, įrengimas ir darbo organizavimas

1. Valstybės sienos perėjimo punktai steigiami vadovaujantis Lietuvos Respublikos tarptautine sutartimi su gretima valstybe.

2. Pasienio kontrolės punktus Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro (toliau – susisiekimo ministras) teikimu steigia Vyriausybė.

3. Pasienio kontrolės punktai statomi, įrengiami ir aprūpinami iš valstybės, savivaldybių biudžetų, Europos Sąjungos, tarptautinių organizacijų, juridinių asmenų, juridinių asmenų filialų, atstovybių ar juridinio asmens statuso neturinčių asmenų, kurių teritorijoje šie punktai steigiami, lėšų.

4. Juridiniai asmenys, juridinių asmenų filialai, atstovybės ar juridinio asmens statuso neturintys asmenys, kurių teritorijoje steigiamas pasienio kontrolės punktas, privalo patikrinimų įstaigoms suteikti patikrinimams atlikti reikalingą infrastruktūrą. Už naudojimąsi juridiniams asmenims, juridinių asmenų filialams, atstovybėms ar juridinio asmens statuso neturintiems asmenims, išskyrus valstybės ir savivaldybių institucijas ir įstaigas, priklausančia infrastruktūra atlyginama Vyriausybės nustatytais sąlygomis ir tvarka.

5. Patikrinimai pasienio kontrolės punktuose pradedami įrengus Valstybės sienos apsaugos tarnybos, muitinės, kitų patikrinimų įstaigų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytus reikalavimus atitinkančią infrastruktūrą ir patvirtinus pasienio kontrolės punktų darbo nuostatus, teritorijos schemą ir teritorijos ribas.

6. Pasienio kontrolės punkto teritorijos schemą ir pasienio kontrolės punktų darbo nuostatus tvirtina Valstybės sienos apsaugos tarnybos vadas ir Muitinės departamento generalinis direktorius.

7. Laivus, atvykstančius per išorės sieną į pasienio kontrolės punktus, esančius tarptautiniame jūrų uoste, įleidžia Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcija patikrinimų įstaigų patikrinimams atlikti. Laivus, išvykstančius per išorės sieną iš pasienio kontrolės punktų, esančių tarptautiniame jūrų uoste, išleidžia Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcija po patikrinimų įstaigų patikrinimų.

8. Pasienio kontrolės punkto teritorijos ir patikrinimo zonos ribas, ženklavimo reikalavimus, priežiūros tvarką tvirtina susisiekimo ministras.

9. Pasienio kontrolės punkto teritorijoje asmenys privalo laikytis valstybės sienos kirtimo tvarkos.

10. Pasienio kontrolės punktų darbo laiką, leidžiamus asmenų ir transporto priemonių vykimo būdus per juos, atsižvelgdamas į Lietuvos Respublikos tarptautines sutartis, nustato susisiekimo ministras.

17 straipsnis. Valstybės institucijos ir įstaigos, įgaliotos atlikti patikrinimus pasienio kontrolės punktuose

Pasienio kontrolės punktuose pagal kompetenciją patikrinimus atlieka Valstybės sienos apsaugos tarnyba, muitinė, Lietuvos kariuomenės Karo policija, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, Valstybinė augalininkystės tarnyba prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos, Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos.

V SKYRIUS**VALSTYBĖS SIENOS APSAUGOS ORGANIZAVIMAS****18 straipsnis. Valstybės sienos apsaugos subjektai, kitų subjektų pasitelkimas, valstybės sienos apsauga ginkluoto užpuolimo, karo ar nepaprastosios padėties atveju**

1. Valstybės sienos apsaugą atlieka Valstybės sienos apsaugos tarnyba.
2. Siekiant sustiprinti valstybės sienos apsaugą, į pagalbą Valstybės sienos apsaugos tarnybai vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka pasitelkiami vidaus reikalų statutinių įstaigų pareigūnai, o Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo nustatyta tvarka – ir Lietuvos kariuomenė.
3. Ginkluoto užpuolimo, karo ar nepaprastosios padėties atveju valstybės siena saugoma šio įstatymo, Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymo, Lietuvos Respublikos ginkluotos gynybos ir pasipriešinimo agresijai įstatymo, Lietuvos Respublikos nepaprastosios padėties įstatymo nustatyta tvarka.

19 straipsnis. Valstybės sienos įgaliotinių veikla

1. Valstybės sienos įgaliotiniais valstybės sienos daliai (ruožui) skiriami Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnai Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartyje su gretima valstybe nustatyta tvarka.
2. Valstybės sienos įgaliotiniai kartu su gretimos valstybės institucijų atstovais nagrinėja pasienio incidentus ir klausimus, susijusius su valstybės sienos apsaugos teisiniu režimu, Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartyje su gretima valstybe nustatyta tvarka.

VI SKYRIUS**VALSTYBĖS SIENOS APSAUGOS TARNYBA****20 straipsnis. Valstybės sienos apsaugos tarnyba**

1. Valstybės sienos apsaugos tarnyba yra biudžetinė įstaiga prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, finansuojama iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, turinti atsiskaitomąją sąskaitą banke, herbinį antspaudą, vėliavą ir ženklą.
2. Valstybės sienos apsaugos tarnybos paskirtis – įgyvendinti valstybės sienos apsaugą ir jos kirtimo kontrolę, o karo metu – priklausant ginkluotosioms pajėgoms ginti valstybę.
3. Vykdydama kriminalinę žvalgybą, ikiteisminį tyrimą ir valstybinę migracijos procesų kontrolę, Valstybės sienos apsaugos tarnyba veikia visoje valstybės teritorijoje.

4. Valstybės sienos apsaugos tarnybos nuostatus tvirtina Vyriausybė. Valstybės sienos apsaugos tarnybos nuostatus tvirtinti Vyriausybė gali pavesti vidaus reikalų ministrui.

5. Valstybės sienos apsaugos tarnybai vadovauja vienasmenis valdymo organas – Valstybės sienos apsaugos tarnybos vadas.

21 straipsnis. Valstybės sienos apsaugos tarnybos struktūriniai padaliniai

1. Valstybės sienos apsaugos tarnybos funkcijoms įgyvendinti nustatytose teritorijose steigiami Valstybės sienos apsaugos tarnybos struktūriniai padaliniai – rinktinės.

2. Rinktinių skaičius ir jų veiklos teritorijos nustatomos Valstybės sienos apsaugos tarnybos nuostatuose.

3. Rinktines steigia, jų nuostatus tvirtina Valstybės sienos apsaugos tarnybos vadas.

4. Rinkotinei tiesiogiai arba per savo pavaduotoją (pavaduotojus) vadovauja rinktinės vadas. Rinktinių vadą ir jo pavaduotoją (pavaduotojus) Vidaus tarnybos statuto nustatyta tvarka 5 metams į pareigas skiria ir iš jų atleidžia Valstybės sienos apsaugos tarnybos vadas.

5. Valstybės sienos apsaugos tarnybos funkcijas Valstybės sienos apsaugos tarnybos vado priskirtoje teritorijoje įgyvendina rinktinės struktūrinis padalinys – pasienio užkarda (toliau – užkarda), kuriai vadovauja užkardos vadas.

6. Užkardos vadą Vidaus tarnybos statuto nustatyta tvarka 5 metams į pareigas skiria ir iš jų atleidžia Valstybės sienos apsaugos tarnybos vadas.

7. Valstybės sienos apsaugos tarnybos funkcijoms atlikti gali būti steigiami ir kiti struktūriniai padaliniai, kurių nuostatus ir valdymo organizacinę struktūrą tvirtina Valstybės sienos apsaugos tarnybos vadas.

8. Valstybės sienos apsaugos tarnybos struktūriniai padaliniai ženklinami informaciniais ženklais, kurių pavyzdžius ir išdėstymo tvarką nustato vidaus reikalų ministras.

22 straipsnis. Duomenų tvarkymas Valstybės sienos apsaugos tarnyboje

Valstybės sienos apsaugos tarnyba automatizuotu būdu kaupia ir tvarko duomenis apie asmenis ir transporto priemones, reikalingus Valstybės sienos apsaugos tarnybos funkcijoms atlikti. Valstybės sienos apsaugos tarnyba asmens duomenis, įskaitant asmens kodą ir duomenis, susijusius su teistumu, tvarko be duomenų subjekto sutikimo.

23 straipsnis. Valstybės sienos apsaugos tarnybos funkcijos

1. Valstybės sienos apsaugos tarnyba:

1) saugo valstybės sieną sausumoje, teritorinėje jūroje, pasienio vandenyse;

2) atlieka asmenų, transporto priemonių, kertančių valstybės sieną, patikrinimus. Patikrinimus, kaip laikomasi Vyriausybės patvirtintų Keleivių įvežamų prekių neapmokestinimo importo pridėtinės vertės mokesčiu ir akcizais taisyklių, atlieka pasienio kontrolės punktuose, kuriuose nėra muitinės įstaigų;

3) užtikrina pasienio teisinį režimą ir valstybės sienos kirtimo tvarką;

4) dalyvauja įgyvendinant valstybinę migracijos procesų kontrolę;

5) dalyvauja užtikrinant viešąją tvarką ir užtikrina valstybės sienos teisinio režimo laikymąsi;

6) įgyvendina nusikalstamų veikų prevenciją, atskleidimą ir atlieka jų tyrimą;

7) vykdo kriminalinę žvalgybą;

8) pagal Lietuvos kariuomenės vado įsakymais nustatytus reikalavimus, jo nustatytais būdais ir priemonėmis rengiasi valstybės gynybai taikos metu, o įvedus karo padėtį ar ginkluotos gynybos nuo agresijos (karo) atveju – priklausydama ginkluotosioms pajėgoms gina valstybę;

9) dalyvauja tarptautinių organizacijų ir jų misijų veikloje ar tarptautinėse operacijose;

10) palaiko nuolatinę parengtį laikinai atnaujinti patikrinimus prie vidaus sienos;

11) atlieka paieškos ir gelbėjimo bei teršimo incidentų likvidavimo darbus Kuršių mariose, dalyvauja atliekant paieškos ir gelbėjimo darbus kitose paieškos ir gelbėjimo rajono dalyse;

12) pradeda administracinių nusižengimų teiseną, atlieka administracinių nusižengimų tyrimą ir surašo administracinių nusižengimų protokolus, taiko administracinio poveikio priemones;

13) vykdo Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymo nustatyta tvarka pavestų saugoti objektų fizinę apsaugą;

14) organizuoja ir vykdo Valstybės sienos apsaugos tarnybos orlaivių skrydžius, Vyriausybės nustatyta tvarka bei valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų prašymu pagal sudarytas bendradarbiavimo sutartis naudoja Valstybės sienos apsaugos tarnybos orlaivius atliekant paieškos ir gelbėjimo darbus, teikiant medicinos pagalbą, gabenant donorų organus ir audinius, vykdant Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių, įrenginių ir turto ar jų teritorijų fizinę saugą, atliekant valstybinius geodezijos ir kartografijos darbus, padedant valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms įgyvendinti priskirtas funkcijas;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XIII-1016](#), 2018-01-12, paskelbta TAR 2018-01-23, i. k. 2018-01029

15) rengia Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnus pagal Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos tvirtinamas profesinio mokymo programas ir organizuoja bei nuolat tobulina Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnų kvalifikaciją.

2. Saugodama valstybės sieną, Valstybės sienos apsaugos tarnyba:

- 1) koordinuoja patikrinimų įstaigų veiklą, užtikrindama valstybės sienos teisinį režimą;
- 2) užkardo ir tiria pasienio incidentus;
- 3) įrengia ir prižiūri pasienio juostą ir kitus valstybės sienos apsaugos objektus bei įrenginius;
- 4) užtikrina aplinkos apsaugos režimą valstybės sienos apsaugos objektuose;
- 5) Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nustatytais atvejais keičiasi informacija su kitų valstybių teisėsaugos institucijomis.

3. Atlikdama asmenų, transporto priemonių, kertančių valstybės sieną, patikrinimus, Valstybės sienos apsaugos tarnyba:

- 1) atlieka radiacinę kontrolę;
- 2) kartu su kitomis valstybės ir savivaldybių institucijomis ir įstaigomis užtikrina, kad pasienio kontrolės punktai veiktų nepertraukiamai;
- 3) kontroliuoja asmenų buvimą, transporto priemonių eismo tvarką pasienio kontrolės punkto teritorijoje;
- 4) užkardo neteisėtą daiktų, krovinių gabenimą per pasienio kontrolės punktus, kuriuose nėra muitinės įstaigų, ir visą informaciją perduoda muitinei;
- 5) pasienio kontrolės punktuose palaiko viešąją tvarką ir užtikrina eismo saugumą.

4. Užtikrindama pasienio teisinį režimą ir valstybės sienos kirtimo tvarką, Valstybės sienos apsaugos tarnyba:

- 1) kontroliuoja, kaip laikomasi nustatytos vykimo į pasienio ruožą ir buvimo jame tvarkos;
- 2) pasienio ruože palaiko viešąją tvarką ir užtikrina eismo saugumą;
- 3) užkardo neteisėtą valstybės sienos kirtimą ir neteisėtą daiktų, krovinių gabenimą ne per pasienio kontrolės punktus ir apie neteisėto daiktų, krovinių gabenimo atvejus nedelsdama informuoja muitinę;
- 4) kontroliuoja, kaip laikomasi nustatytos laivų išplaukimo į teritorinę jūrą, vidaus ir pasienio vandenį, pasienio vandenį bei plaukimo ir buvimo juose tvarkos;
- 5) dalyvauja kontroliuojant, kaip pasienio ruože naudojami gamtos ištekliai;
- 6) kontroliuoja laivų taikų plaukimą teritorine jūra, sustabdo, persekioja, patikrina ir sulaiko laivus, pažeidusius nustatytą teisinį režimą teritorinėje jūroje.

5. Praleisdama asmenis per pasienio kontrolės punktus, kuriuose nėra muitinės įstaigų, Valstybės sienos apsaugos tarnyba tikrina, ar vykstantys per šiuos pasienio kontrolės punktus asmenys, gabendami daiktus, krovinius, kurie apmokestinami importo (eksporto) muitais ar kuriems taikomi įvežimo ir išvežimo draudimai bei apribojimai, laikosi šių daiktų, krovinių įvežimo ir išvežimo reikalavimų.

6. Valstybės sienos apsaugos tarnyba vidaus reikalų centrinių įstaigų vadovų prašymu padeda atlikti vidaus reikalų statutinėms įstaigoms pavestas funkcijas. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnų pasitelkimo tvarką ir konkrečias užduotis nustato vidaus reikalų ministras.

VII SKYRIUS

VALSTYBĖS SIENOS APSAUGOS TARNYBOS PAREIGŪNO TEISINIS STATUSAS

24 straipsnis. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnas

1. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnas yra vidaus tarnybos sistemos pareigūnas, priimtas į tarnybą Valstybės sienos apsaugos tarnyboje.

2. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnas, dėvintis vidaus reikalų ministro nustatyta tvarka patvirtinto pavyzdžio tarnybinę uniformą ir skiriamuosius ženklus, taip pat pateikęs tarnybinį ženklą arba tarnybinį pažymėjimą, turi teisę duoti fiziniams ir juridiniams asmenims, juridinių asmenų filialams, atstovybėms bei juridinio asmens statuso neturintiems asmenims privalomus vykdyti reikalavimus ir nurodymus.

3. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnas privalo vykdyti vadovų reikalavimus ar nurodymus. Jeigu žinoma, kad gautas reikalavimas arba nurodymas yra neteisėti, būtina tuoj pat, ne vėliau kaip per 24 valandas, apie tai pranešti aukštesniam pagal pavaldumą, nei neteisėtą įsakymą, reikalavimą ar nurodymą davęs Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnas, pareigūnui.

4. Vykdam Lietuvos Respublikos tarptautinius įsipareigojimus, Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnai gali būti siunčiami į užsienio valstybes, jų institucijas, įstaigas ir tarptautines organizacijas atstovauti Valstybės sienos apsaugos tarnybai, atlikti kitas su Valstybės sienos apsaugos tarnybos funkcijų įgyvendinimu susijusias užduotis, siunčiami į tarnybines komandiruotes dalyvauti Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros (*Frontex*) bei tarptautinėse Europos Sąjungos ir asocijuotų Šengeno valstybių narių teisėsaugos pareigūnų operacijose. Šių pareigūnų teisės, pareigos, atsakomybė ir socialinės garantijos yra nustatytos Vidaus tarnybos statute, Europos Sąjungos teisės aktuose, Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse.

5. Europos Sąjungos ir asocijuotų Šengeno valstybių narių teisėsaugos pareigūnai, paskirti dalyvauti tarptautinėse operacijose Lietuvos Respublikos teritorijoje, įgyja šio įstatymo 26 straipsnyje nustatytas Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūno teises ir pareigas. Šias teises ir pareigas jie įgyvendina tik vadovaujami Lietuvos Respublikos pareigūnų ir šiems dalyvaujant.

25 straipsnis. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnų rotacija

Valstybės sienos apsaugos tarnybos rinktinės vadui ir jo pavaduotojui (pavaduotojams), užkardos vadui ir jo pavaduotojui (pavaduotojams) taikoma Vidaus tarnybos statuto nustatyta pareigūnų rotacija.

26 straipsnis. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnų teisės ir pareigos

1. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnai, įgyvendindami Valstybės sienos apsaugos tarnybos funkcijas, turi teisę:

1) tikrinti fizinių ir juridinių asmenų, juridinių asmenų filialų, atstovybių bei juridinio asmens statuso neturinčių asmenų, transporto priemonių dokumentus, apžiūrėti transporto priemones, o vietose, kuriose nėra muitinės įstaigų, tikrinti daiktų, krovinių dokumentus;

2) atlikti asmens apžiūrą ir daiktų, krovinių patikrinimą, sulaikyti asmenis, įtariamus pažeidus valstybės sienos kirtimo tvarką, muitų, pasienio teisinį režimą, neteisėtai esančius ar gyvenančius šalyje užsieniečius, administracinio nusižengimo protokolui surašyti, kai negalima jo surašyti nusižengimo padarymo vietoje, administracinį nusižengimą tiriantis pareigūnas administracinę atsakomybę traukiamą asmenį šio sutikimu gali pristatyti į Valstybės sienos apsaugos tarnybos, policijos tarnybines patalpas ar seniūnijos patalpas kaimo vietovėse;

3) kviesti į Valstybės sienos apsaugos tarnybos, policijos arba kitų teisėsaugos institucijų tarnybines patalpas asmenis ir gauti jų paaiškinimus dėl jiems žinomų neteisėto valstybės sienos kirtimo atvejų, o jeigu kviečiami asmenys be svarbios priežasties neatvyksta, kreiptis į policiją dėl atvesdinimo Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso nustatyta tvarka;

4) persekioti asmenis, įtariamus padarius nusikaltimus ar baudžiamuosius nusižengimus arba nuteistus už nusikaltimus ir besislepiančius nuo teisėsaugos institucijų, o siekiant užkirsti kelią daromiems nusikaltimams, persekiojant ir sulaikant teisės pažeidėjus bei atremiant ginkluotą įsiveržimą į šalies teritoriją, bet kuriuo paros metu įeiti į fiziniams ir juridiniams asmenims, juridinių asmenų filialams, atstovybėms bei juridinio asmens statuso neturintiems asmenims priklausančias gyvenamąsias ir negyvenamąsias patalpas, teritorijas, panaudoti jiems priklausančias ryšių priemones ir transportą, sustabdyti transporto priemones ir patekti į jas;

5) išduoti Šengeno vizas, kelionės dokumentuose, suteikiančiuose teisę asmenims kirsti valstybės sieną, daryti sienos kirtimo žymas, laikinai paimti asmens tapatybės ar kelionės dokumentus, jeigu jie yra Lietuvos Respublikoje išduoti kitiems asmenims ar suklastoti;

6) valstybės sienos apsaugos tikslais ar Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo sumetimais laikinai apriboti asmenų judėjimą Valstybės sienos apsaugos tarnybos kontroliuojamose vietose ir teritorijose, apriboti įėjimą ar įvažiavimą į tam tikrą pasienio kontrolės punkto teritorijos dalį;

7) lydėti laivus ir transporto priemones ir būti juose;

8) valstybės sienos apsaugos tikslais, nepažeidžiant asmens privataus gyvenimo neliečiamumo, fotografuoti, daryti garso ir (arba) vaizdo įrašus;

9) neatlygintinai gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų juridinių asmenų, juridinių asmenų filialų, atstovybių bei juridinio asmens statuso neturinčių asmenų informaciją, reikalingą valstybės sienos apsaugai vykdyti;

10) nustatydami sulaikytų užsieniečių asmens tapatybę ir jų teisinę padėtį Lietuvos Respublikoje, Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnai gali neatlygintinai naudotis Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kitų fizinių ir juridinių asmenų, juridinių asmenų filialų, atstovybių bei juridinio asmens statuso neturinčių asmenų, valstybės ir žinybinių registrų, valstybės informacinės sistemos informacija;

11) konvojuoti sulaikytus ir suimtus asmenis;

12) atlikti radiacinę kontrolę;

13) įtardami, kad nusikalstamos veikos ar administracinio nusižengimo padarymu įtariamasis asmuo yra neblaivus ar apsvaigęs nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, Vyriausybės nustatyta tvarka tikrinti, ar jis yra neblaivus ar apsvaigęs, taip pat neleisti neblaiviam ar apsvaigusiam nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų asmeniui ar asmeniui, neturinčiam teisės vairuoti arba dėl sveikatos būklės keliančiam pavojų saugiam eismui, vairuoti transporto priemonę;

14) šio įstatymo nustatyta tvarka panaudoti prievartą.

2. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnas, eidamas pareigas, privalo užtikrinti nukentėjusio, sulaikyto ar pristatyto į Valstybės sienos apsaugos tarnybą asmens teises ir teisėtus interesus, suteikti neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą asmeniui, nukentėjusiam nusikalstamos veikos ar administracinio nusižengimo padarymo metu, asmeniui, esančiam bejėgiškos būklės, taip pat asmeniui, nukentėjusiam sulaikymo metu, atlikti bendrąsias pareigas, nustatytas Vidaus tarnybos statute.

27 straipsnis. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnų teisės teritorinėje jūroje, vidaus ir pasienio vandenyse

1. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnai teritorinėje jūroje, vidaus ir pasienio vandenyse turi teisę reikalauti:

- 1) iškelti laivo įregistravimo valstybės vėliavą, jeigu ji neiškelta;
- 2) pakeisti kursą, jeigu laivas plaukia į rajoną, kuriame uždrausta plaukioti, arba plaukia kursu, kurio laikantis bus pažeistas nustatytas plaukimo režimas;
- 3) kad laivo kapitonas stabdytų laivą, jeigu laivo kapitonas nevykdo Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnų pateiktų teisėtų reikalavimų.

2. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnai turi teisę sustabdyti ir patikrinti laivą teritorinėje jūroje, vidaus ir pasienio vandenyse, jeigu:

- 1) laivas plaukia neišskėlęs laivo įregistravimo valstybės vėliavos arba neturi kitų atpažinimo ženklų, arba neatsako į Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnų paklausimo signalus, arba atsisako teikti apie save duomenis;
- 2) nevykdomas reikalavimas pakeisti plaukimo kursą arba pažeidžiami taikiam plaukimui teritorinė jūra taikomi tarptautinės teisės reikalavimai;
- 3) laivas yra rajone, kuriame plaukioti yra uždrausta;
- 4) laivas neteisėtai žvejoja, vykdo ūkinę, komercinę arba kitą veiklą;
- 5) išlaipinami arba įlaipinami žmonės, iškraunami arba pakraunami daiktai, kroviniai tam nenustatytose arba nustatytose vietose, bet neleistinu būdu arba be leidimo nuleidžiamos į vandenį plaukiojimo priemonės, pakeliami į orą arba priimami į laivą orlaiviai;
- 6) įgulos nariai arba laive esantys keleiviai gadina navigacinius ženklus, ryšių kabelius, Lietuvos Respublikai priklausančią turtą bei įrangą, esančius jūros dugne, povandeninėje jos dalyje arba vandens paviršiuje;
- 7) laivas teršia aplinką atliekomis ir pavojingomis medžiagomis;
- 8) laivas pažeidžia taikaus plaukimo teritorinė jūra, plaukimo ar buvimo joje reikalavimus;

9) asmenys pažeidė šio įstatymo 14 straipsnio 1, 12, 15, 17 ir 18 dalių nuostatas.

3. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnai teritorinėje jūroje, vidaus ir pasienio vandenyse turi teisę lydėti arba vilkti sulaikytą laivą, jeigu laivo kapitonas nevykdo šio straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatų ir nėra galimybės patikrinti sustabdytą laivą.

4. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnai turi teisę organizuoti laivo sustabdymą siekdami sulaikyti asmenį arba atlikti tyrimą dėl nusikalstamų veikų ar administracinių nusižengimų, padarytų laivo plaukimo metu, šio įstatymo 6 straipsnio 4 ir 6 dalyse nurodytais atvejais.

5. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnai turi teisę sustabdyti ar sulaikyti laivą šio įstatymo 6 straipsnio 5 dalyje nurodytais atvejais.

6. Šio straipsnio 1 dalies 3 punkte, 2 ir 3 dalyse nurodytos priemonės negali būti taikomos užsienio valstybėms priklausantiems karo laivams ar laivams, naudojamiems nekomerciniais tikslais.

VIII SKYRIUS

PRIEVARTOS NAUDOJIMAS

28 straipsnis. Prievartos naudojimo sąlygos

1. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnas, eidamas pareigas, šio įstatymo nustatytais atvejais ir tvarka gali panaudoti prievartą. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti prievartą tik tarnybinio būtinumo atveju ir tik tiek, kiek to reikia tarnybinei pareigai atlikti. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnas naudoti prievartą privalo adekvačiai esamoms aplinkybėms ir proporcingai esamam pavojui, atsižvelgdamas į konkrečią situaciją, teisės pažeidimo pobūdį, intensyvumą ir individualias pažeidėjo savybes. Fizinė prievarta naudojama tik tada, kai psichinė prievarta buvo neveiksminga arba kai bet koks delsimas kelia pavojų pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai.

2. Psichinę prievartą Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti šio straipsnio 3 ir 4 dalyse arba šio įstatymo 29 straipsnio 2 ir 3 dalyse išvardytais atvejais.

3. Fizinę prievartą Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti šiais atvejais:

- 1) apsisaugodamas ar apsaugodamas kitus asmenis nuo gresiančio pavojaus gyvybei ar sveikatai;
- 2) asmenims vengiant vykdyti pareigūnų reikalavimus ar nurodymus (siekdamas priversti asmenis paklusti), taip pat sulaikydamas asmenis (jeigu jie priešinasi);
- 3) atremdamas kėsimąsi į šaunamąjį ginklą, sprogmenis, specialiąsias bei ryšio priemones ir siekdamas šiuos objektus susigrąžinti;
- 4) atremdamas statinių (įskaitant patalpas), transporto priemonių ar kito turto, teritorijų užpuolimus arba šiuos užimtus objektus išlaisvindamas;
- 5) patekdamas į teritorijas, patalpas ar transporto priemones per kratą ar poėmį, taip pat jeigu jose, turimais duomenimis, gali būti laikomi įkaitai arba slėptis asmenys, galimai padarę nusikalstamas veikas ar administracinius nusižengimus;
- 6) stabdydamas transporto priemonę, laivą ar orlaivį;
- 7) užkirsdamas kelią nusikalstamoms veikoms ar administraciniams nusižengimams.

4. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnas turi teisę naudoti antrankius ir surišimo priemones:

- 1) prieš agresyvius ar linkusius žalotis asmenis;
- 2) pristatydamas į policijos įstaigą, kitą instituciją ar įstaigą bėgti linkusius nusikalstamas veikas ar administracinius nusižengimus padariusius (galimai padariusius) asmenis, atlikdamas minėtų asmenų apžiūrą, taip pat vykdydamas bėgti linkusių asmenų išsiuntimą iš Lietuvos Respublikos ar vykdydamas šių asmenų grąžinimą į Lietuvos Respubliką.

5. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnas turi teisę transporto priemone stabdyti kitą transporto priemonę ją blokuodamas. Jeigu stabdoma transporto priemonė ar joje esantys asmenys savo veiksmais kelia neišvengiamą pavojų Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai, Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnas turi teisę kita transporto priemone ar tam skirta specialiąja priemone taranuoti. Jeigu Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnas, vairuodamas transporto priemonę, blokuoja arba taranuoja kitą transporto priemonę ir dėl to kyla pavojus asmenų gyvybei ar sveikatai, po tokių veiksmų jis turi imtis priemonių šių veiksmų padariniams pašalinti.

6. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnas kaip specialiąją priemonę turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą, iššaudamas į specialiųjų priemonių specifikaciją įtrauktus užtaisus, kurių sukeliamas poveikis sukurtas nesukelti tiesioginio pavojaus nei asmeniui, prieš kurį naudojamas šaunamasis ginklas, nei kitų asmenų gyvybei.

7. Kai nėra neišvengiamo pavojaus Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnų ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai, specialiąsias priemones (išskyrus antrankius ir surišimo priemones) naudoti draudžiama:

- 1) prieš asmenis, jeigu akivaizdu ar Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnui žinoma, kad šie asmenys neįgalieji;
- 2) prieš asmenis, turinčius neliečiamybės teisę;
- 3) prieš moteris, jeigu akivaizdu arba Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnui žinoma, kad jos nėščios;
- 4) prieš nepilnamečius asmenis, jeigu jų išvaizda atitinka amžių.

8. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnas, panaudojęs psichinę ar fizinę prievartą ir taip sukėlęs pavojų asmens gyvybei ar sveikatai, asmeniui turi suteikti reikalingą neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą ir imtis kitų reikalingų priemonių pavojingiems savo veiksmų padariniams pašalinti. Apie Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūno panaudotą psichinę ar fizinę prievartą, jeigu tai lėmė asmens mirtį arba gyvybei pavojingą kūno sužalojimą, nedelsiant pranešama prokurorui.

9. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie geba veikti situacijomis, susijusiomis su psichinės ar fizinės prievartos panaudojimu. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnų parengimo ir tikrinimo tvarką nustato Vyriausybė.

10. Specialiųjų priemonių specifikaciją ir panaudojimo tvarką nustato Vyriausybė.

29 straipsnis. Šaunamųjų ginklų ir sprogmenų naudojimas

1. Šaunamieji ginklai ir sprogmenys gali būti panaudoti tik išimtiniais atvejais, kai tai neišvengiamai būtina, ir tada, kai psichinė ar fizinė prievarta buvo neveiksminga arba kyla neišvengiamas pavojus asmens gyvybei ar sveikatai.

2. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš asmenis:

1) atremdamas ginkluotą įsiveržimą į Lietuvos Respublikos teritoriją;

2) atremdamas ginkluotus užsienio valstybių diplomatinių ir tarptautinių organizacijų atstovybių ir jų teritorijų, užsienio valstybių konsulinių įstaigų ir jų teritorijų bei šių institucijų vadovų rezidencijų ir jų teritorijų, Lietuvos Respublikos valstybės ar savivaldybių institucijų ar įstaigų ar jų teritorijų, Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių ar jų teritorijų ir Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto ar jų teritorijų užpuolimus, šiuos užimtus objektus išlaisvindamas;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XIII-1016](#), 2018-01-12, paskelbta TAR 2018-01-23, i. k. 2018-01029

3) gindamasis ar gindamas kitą asmenį nuo pradėto ar tiesiogiai gresiančio pavojingo gyvybei ar sveikatai nusikalstamo kėsینimosi;

4) išlaisvindamas įkaitus, užkirsdamas kelią įkaitų pagrobimui arba teroro aktui;

5) sulaikydamas nusikalstamą veiką galimai padariusį asmenį, jeigu kyla neišvengiamas pavojus Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai;

6) sulaikydamas transporto priemonę vairuojantį asmenį, jeigu jos vairuotojas savo veiksmais sudaro neišvengiamą pavojų Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūno arba kito asmens gyvybei.

3. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnas, nesukeldamas tiesioginio pavojaus asmens gyvybei, turi teisę panaudoti šaunamąjį ginklą prieš gyvūną, laivą, orlaivį arba transporto priemonę, jeigu kyla neišvengiamas pavojus Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai.

4. Ketindamas naudoti šaunamąjį ginklą ar sprogmenis, Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnas privalo įspėti apie tokį ketinimą, suteikdamas asmeniui galimybę įvykdyti

reikalavimus, išskyrus atvejus, kai delsimas kelia neišvengiamą pavojų Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūno ar kito asmens gyvybei ar sveikatai arba kai toks įspėjimas yra neįmanomas.

5. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnas, nesukeldamas pavojaus įstatymų saugomoms vertybėms, turi teisę iššauti iš šaunamojo ginklo, kai būtina duoti pavojaus signalą ar išsikviesti pagalbą.

6. Šio straipsnio 2 dalies 1, 2 ir 4 punktuose nustatytais atvejais Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnas turi teisę panaudoti sprogmenis prieš asmenis, taip pat nesukeldamas tiesioginio pavojaus asmens gyvybei, Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnas sprogmenis turi teisę panaudoti sprogstamiesiems įtaisams sunaikinti, patekti į patalpą (vietą), kurioje laikomi įkaitai ar daromi kiti keliantys pavojų asmens gyvybei ar sveikatai nusikaltami veiksmai.

7. Jeigu neišvengiamo pavojaus Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūno ar kitų asmenų gyvybei ar sveikatai nėra, šaunamąjį ginklą ir sprogmenis panaudoti draudžiama:

1) žmonių susibūrimo vietose, jeigu dėl to gali nukentėti pašaliniai asmenys, išskyrus šio straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytus atvejus;

2) patalpose, kuriose yra sprogstamųjų medžiagų, lengvai užsidegančių medžiagų, galinčių sukelti pavojų asmens gyvybei bei sveikatai ar visuomenės saugumui.

8. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnas, panaudojęs šaunamąjį ginklą ar sprogmenis ir taip sukėlęs pavojų asmens gyvybei ar sveikatai, asmeniui turi suteikti reikalingą neatidėliotiną medicinos ar kitą būtinąją pagalbą ir imtis kitų reikalingų priemonių pavojingiems savo veiksmų padariniams pašalinti. Apie Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūno panaudotą šaunamąjį ginklą ar sprogmenis, jeigu tai lėmė asmens mirtį arba kūno sužalojimą, tuoj pat, ne vėliau kaip per 24 valandas, pranešama prokurorui.

9. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnai turi būti specialiai parengti ir reguliariai tikrinami, ar jie geba veikti situacijomis, susijusiomis su šaunamojo ginklo ar sprogmenų panaudojimu.

10. Šio straipsnio 1, 2 ir 3 dalys ir 7 dalies 1 punktas netaikomi tais atvejais, kai šaunamasis ginklas naudojamas kaip specialioji priemonė.

30 straipsnis. Valstybės sienos apsaugos tarnybos laivo ginkluotės naudojimas

1. Valstybės sienos apsaugos tarnyba laivo ginkluotę prieš persekiojamą laivą gali panaudoti po to, kai visos kitos galimos priemonės panaudotos ir jų nepakako priversti laivo įgulai paklusti ir (ar) sustabdyti laivą.

2. Naudojant laivo ginkluotę prieš stabdomą laivą, negalima siekti jį paskandinti.

3. Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnai prieš persekiojamą laivą gali panaudoti laivo ginkluotę, nesilaikydami šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytų reikalavimų, jeigu persekiojamas laivas pirmas panaudoja ginklus arba užpuola Valstybės sienos apsaugos tarnybos laivą arba kai delsimas naudoti laivo ginkluotę kelia neišvengiamą pavojų Valstybės sienos apsaugos tarnybos laivui ar jo įgulai arba kitų asmenų gyvybei ar sveikatai, arba kai įspėjimas apie ketinimą naudoti laivo ginkluotę yra neįmanomas.

IX SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

31 straipsnis. Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių galiojimas

Jeigu Lietuvos Respublikos tarptautinėje sutartyje nustatytos kitokios nuostatos negu šiame įstatyme, taikomos Lietuvos Respublikos tarptautinės sutarties nuostatos.

Lietuvos Respublikos
valstybės sienos ir jos
apsaugos įstatymo
priedas

ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

1. 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas) (OL 2016 L 77, p. 1).“

2 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas, įgyvendinimas ir taikymas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2018 m. sausio 1 d.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras, Valstybės sienos apsaugos tarnybos vadas iki 2017 m. gruodžio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.
3. Iki šio įstatymo įsigaliojimo neterminuotai paskirti Valstybės sienos apsaugos tarnybos rinktinių vadai ir jų pavaduotojai, užkardų vadai ir jų pavaduotojai toliau eina pareigas, kurioms pagal šio įstatymo 1 straipsnyje išdėstyto Lietuvos Respublikos valstybės sienos ir jos apsaugos įstatymo 25 straipsnį taikoma rotacija, ir jiems nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos nustatomas penkerių metų laikotarpis eiti pareigas, kurioms taikoma rotacija.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentė

Dalia Grybauskaitė

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XIII-1016](#), 2018-01-12, paskelbta TAR 2018-01-23, i. k. 2018-01029

Lietuvos Respublikos valstybės sienos ir jos apsaugos įstatymo Nr. VIII-1666 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-593 1 straipsnio pakeitimo įstatymas